

SÖVÉNY (1964)

RAUSCHENBERG, ROBERT

OLAJ, SZERIGRÁFIA, VÁSZON, 152,3 x 121,5 cm

AZ AACHENI PETER UND IRENE LUDWIG STIFTUNG LETÉTJE

1. Leírás: a mű körüljárása, a látható, „tudható” tényanyag számbavétele / a kód

a. Az alkotó neve és művészetének néhány fontosabb sajátossága:

Robert Rauschenberg 1925-ben született Port Arthurban (USA) Ernest Milton Rauschenberg néven. 1948–1952 között az asheville-i Black Mountain College hallgatója volt. 1949-ben New Yorkba költözött. 1970-ben Floridában vásárolt műtermet.

Többször szerepelt a Velencei Biennálén (1964, 1976, 1984, 1995). 1964-ben elnyerte a Velencei Biennále nagydíját, az Arany Oroszlán Díjat (Leone d'oro). 1977-ben kiállított a kasseli documentán, 1991-ben a New York-i Whitney Biennálén.

Első retrospektív tárlatát a New York-i Zsidó Múzeum (The Jewish Museum) rendezte meg 1963-ban. 1997-ben a New York-i Guggenheim Múzeum (Solomon R. Guggenheim Museum) rendezett nagyszabású gyűjteményes tárlatot munkáiból, amely többek között Houstonban és a kölni Ludwig Múzeumban (Museum Köln) is megtekinthető volt.

2008. május 12-én hunyt el Captiva Island-i otthonában.

A műtárgy címe: Sövény (1964)

b. A mű formai-térbeli jellemzői: kiterjedése, alakja, felülete, színe, a felületén látható alakzatok (képek esetében a hagyományos vizuális objektumok számbavétele)

A kompozíció színes foltokból és szerigráfiával készült lenyomatokból áll, a legmeghatározóbb a kék, mely a legnagyobb felületet foglalja el. A kép középpontjában „Army” feliratú hadi helikopter foglal helyet. A helikoptert olajjal festett formák ölelik körül kézzel és sárgával. A kompozíció jobb felső részén felismerhető egy légnyomásmérőgép számlálólapja, a többi forma nehezen azonosítható. A kevert technika szépen egymásba olvad, egységet alkot a kompozícióban.

c. A mű anyagi minőségének leírása: milyen anyagból/anyagokból készült?

A mű vászonra készült szerigráfia és olajfestés technikájának a kombinációja.

d. A mű elkészítésének módja, technikája, a mű mögött felfedezhető technológia

Az olajfestés hagyományos technikája ez esetben egy pop art gesztussal bővül, az ipari másolás lehetőségeit kereső szerigráfiával.

e. Az alkotás műfaja (olykor egyértelmű, de nem mindig evidens)

Kombinált technikájú festmény.

f. A mű elhelyezésének, kiállításának módja. A többi műhöz való helyzeti, formai, tartalmi viszonya

A mű a kiállítótér azon termében van elhelyezve, ahol kronologikusan és irányzatban is hozzáillő művek helyezkednek el. A teremben erős hangsúlyt kap a pop art is.

2. Hangulati, jelentésbeli, szimbolikus tartalmak kibontása / dekódolás + személyiség, habitus

Rauschenberg 1952-ben sorozatokat kezdett festeni: a „fekete festményeket” és a „piros festményeket”, egyazon méretben. A kép hatását a színek határozták meg, melyeket az utcán talált tárgyakkal és festett elemekkel együtt vitt fel a vászonra. Ezt „kombinált festészet”-nek is szokták nevezni. Ilyen kombinált festmény a Sövény című képe is. Rauschenberg alakja az 1950-es években nagyon meghatározó volt, arra inspirálta a modern generáció művészeit, hogy alternatív kifejezési formákat keressenek, mellyel beépülnek a tradicionális művészeti közegbe. Ez magyarázza az olaj és a szerigráfia technikájának kombinációját is.

1962-re Rauschenberg festményein már nemcsak talált tárgyak szerepeltek, de a képek is találtak voltak – fényképeket helyezett a vászonra szitanyomat segítségével. Korábban ezt az eljárást csak a kereskedelmi cégek alkalmazták, a szitanyomatot Rauschenberg hozta át a művészetbe, hogy ezzel végtelen számú másolatot készíthessen egy adott alkotásról. Ebben a tekintetben munkája azonos Andy Warholéval. Rauschenberg Jasper Johnsszal együtt előfutára volt az amerikai pop art mozgalomnak.

A szakirodalom az absztrakt expresszionizmus és a pop art közötti hídként is tekint művészetére.

3. A szélesebb környezet feltárása: művészeti, kulturális, politikai kontextusok, összefüggések / dekódolás + értelemadás

Rauschenberget társai gyakran illették a neodadaista címkével, mivel munkái gyakran párhuzamba állíthatók Marcel Duchamp Forrás (Fountain) című alkotásával.

Rauschenberg valószínűleg a leghíresebb tagja volt az 1950-es években annak a társaságnak, aki nem hagyományos anyagokat és tárgyakat alkalmazott újfajta kombinációkban. Míg a kompozíciók hagyományosan festményekből és szobrokból álltak az amerikai absztrakt expresszionista festőknél, addig Rauschenberg fényképekkel, nyomtatott anyagokkal, papíryananyagokkal és performanszokkal dolgozott.

Rauschenberg New York utcáin szedte össze kellékeit munkáihoz, melyeket azután stúdiójában beleépített alkotásaiba. Egyik 2005-ben adott interjújában mondta: „Valami mást akarok, amit én magam csinállok, a meglepetés erejét akarom használni, a teljesség hiányát és a meglepetés bőkezűségét. S ha elsőre nem hat, akkora tudni fogom, ez volt az. Tehát a tárgy megváltoztatta önmagát a kontextus miatt, s emiatt új dologgá vált.”[4]

1964-ben Rauschenberg megnyerte a Velencei Biennále nagydíját pop art alkotásaival. Később hazájában is elismert alkotó lett, National Medal of Arts díjjal tüntették ki 1993-ban.